

Pred zastupnicima Federalnog parlamenta, već sutra ujutro naći će se dilema da li podržati zaduženje za izgradnju bloka 7 TE Tuzla? Nova radna mjesta, izvoz električne energije i očuvanje postojećih radnih mjesta glavni su argumenti, no da li se zaista i isplati? Da li je možda bolje sačekati još, kada smo čekali 20 godina?

Zahvaljujući dokumentu objavljenom uoči rasprave u Federalnom parlamentu BiH, a nakon nekoliko godina razvoja projekta za novi blok 7 termoelektrane u Tuzli, javnost je u mogućnosti da se upozna sa ekonomskim aspektima ove, kako je političari vole zvati, najvrijednije poslijeratne investicije u BiH. Možda bi bilo bolje da se ova rasprava vodila ranije, obzirom da prezentirane informacije nisu baš dobre za nosioca projekta, Elektroprivredu BiH.

U aprilu ove godine, Kineski Konzorcij Gezhouba Group Company Limited je bio jedini, od dva ponuđača koji su ušli u uži izbor, koji je dostavio konačnu ponudu za novi blok 7 termoelektrane u Tuzli. Japanska kompanija Mitsubishi Hitachy Power Systems Ltd., odustala je od ponude uz obrazloženje da zbog političke situacije u Bosni i Hercegovini ne može obezbijediti učešće u finansiranju svoje ponude, ali se u nekim izjavama japanskih zvaničnika spominje i upitna profitabilnost ovog projekta. No, tek sada su objavljeni konkretni podaci koji nam omogućuju da se bliže upoznamo sa stvarnom situacijom. Konzorcij Gezhouba je ponudio dvije varijante, prva varijanta je kreditni aranžman poznat kao „Preferred Buyer’s Credit“, s cijenom od 785,7 miliona eura, bez PDV-a, i drugu varijantu kreditnog aranžmana „Buyer’s Credit“, s cijenom od 835 milijuna eura bez PDV-a. Tenderska komisija Elektroprivreda BiH u suradnji sa finansijskim konsultantom – američkom firmom Delphos International Ltd. Washington, izvršila je evaluaciju pristigle finansijske ponude za izgradnju Bloka 7 u TE Tuzla. Zaključak ove finansijske evaluacije je da ponuda koja podrazumijeva finansiranje Projekta korištenjem Preferencijalnog kredita za kupce – PBC i cijene ugovora od EUR 785,7 miliona, je generalno prihvatljiva i finansijski opravdana za JP Elektroprivreda BiH. Finansiranje projekta putem Kredita za kupce – BC sa cijenom ugovora od EUR 835 miliona, prema parametrima za ocjenu ponuda, nije isplativo i kao takvo nije prihvatljivo za JP Elektroprivreda BiH.

Pored toga je zaključeno da će Projekat biti finansijski održiv samo ukoliko EPC ugovor bude finansiran putem Preferencijalnog kredita za kupce – PBC i vrijednosti EPC ugovora od EUR 785,7 miliona. Sukladno gore navedenom, predloženo je da se uđe u narednu fazu finalizacije Projekta kroz pregovore sa Ponuđačem vezano za EPC.

No, iskustva iz regije pokazuju da stvari nisu tako jednostavne, i da razlika između 785,7 i 835 miliona eura, prividno izgleda velika, ali da u svijetu gradnje termoelektrana na ugljen, to ne predstavlja mnogo i da trenutno predviđenih 785,7 može vrlo lako i brzo prerasti u 835

ili više miliona eura.

Najdrastičniji primjer je termoelektrana Šoštanj 6 u Sloveniji, čiji su se troškovi povećali sa 700 miliona eura u 2007. godini, na procijenjenu konačnu cijenu od 1,44 milijarde eura.

Činjenica je da je analiza prezentirana u dokumentu Elektroprivrede BiH uzela u obzir pogled cijena izgradnje termoelektrana iz cijele regije kako bi se ocijenilo da li je ponuda Gezhouba konzorcija razumna, ali ta analiza olako odbacuje Šoštanj kao neusporediv i ne posvećuje se dovoljno pažnje suštini problema koji su doveli do drastičnog povećanja cijene izgradnje, kao da se sličan scenario ne bi mogao dogoditi u slučaju bloka 7 TE Tuzla.

Čak i projekti s manje dramatičnim poskupljenjima pokazuju tendenciju rasta od nekoliko desetaka milijuna eura tijekom razvoja projekta. Na primjer, u posljednje tri godine predviđena cijena izgradnje TE Plomin C u Hrvatskoj je iznosila 800 milijuna eura, ali je u maju ove godine cijena naglo skočila na 827 miliona eura i to prije nego je izabran najpovoljniji ponuđač.

Ukoliko troškovi za izgradnju bloka 7 TE Tuzla u daljnjem procesu pregovora porasti za 50 miliona eura ili više, što je vrlo vjerojatan scenarij, taj projekat će biti ekonomski neodrživ. Isto to će se desiti i ukoliko se ispostavi da predviđene cijene ugljena ili električne energije korištene u izračunima Elektroprivrede budu pogrešne.

Predstavnici Elektroprivrede BiH su očito svjesni ovog problema, te u svojim dokumentima navode da su trenutno cijene električne energije u EU niže od očekivane prodajne cijene za blok 7 TE Tuzla od 56,75 EUR / MWh. Pored toga, cijena lignita iz rudnika „Kreka“ predviđena u projektu iznosi nešto manje od EUR 2.4/GJ (4,75 KM), ali ukoliko stvarna cijena bude veća, “konkurentnost postojeće proizvodnje i isplativosti izgradnje novih jedinica bit će ugroženi”, kaže se u dokumentima Elektroprivrede BiH.

Dakle, umjesto da dođu do istog zaključka kao i većina proizvođača u Europi – da je ulaganje u ugljen jako loša ideja – Elektroprivreda BiH je samo ponovno potvrdila svoju opredijeljenost za izgradnju bloka 7 TE Tuzla u nadi da će prije nego blok 7 krene sa proizvodnjom, cijena električne energije biti iznad 56,75 EUR / MWh. Još da podsjetimo da sve svjetske financijske institucije MMF, IFC, EBRD, KfW imaju striktnu zabranu financiranja gradnje termoelektrana zbog zagađenja.

Kako bi se osigurala planirana cijena proizvedene energije, u dokumentu se spominje i potpisivanje dugoročnog ugovora o kupnji energije, čime bi se povećala stabilnost ulaganja. Međutim, postoji opasnost da bi takav ugovor mogao biti u suprotnosti s preuzetim obavezama Bosne i Hercegovine u skladu s Ugovorom o Energetskoj zajednici, koji ne dopušta državnu pomoć.

U predloženom modelu finansiranja kao garancija otplate kredita se između ostalog navodi i

BiH: Ko će platiti „najvrijedniju poslijeratnu investiciju u BiH“ – da li će donosioci odluka podržati još jednu nesigurnu investiciju

sub-suverena garancija Vlade Federacije BiH ili pojednostavljeno Vlada bi bila žirant Javnom preduzeću Elektroprivreda BiH, a svi mi vrlo dobro znamo kako prolaze žiranti u našem sistemu. Dakle naša Vlada će biti žirant Elektroprivredi BiH, čiji radnici imaju prosječnu mjesečnu plaću od 1.597 KM (najveću u FBiH prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za maj 2014) i vrlo vjerovatno će našim parama vraćati njihov kredit.

Na kraju smo tamo gdje smo i počeli, s predloženom termoelektranom na ugljen koja može, a i ne mora biti isplativa, nažalost nitko to ne zna, i sa pitanjem da li će izabrani Zastupnici Predstavničkog doma FBiH shvatiti, prije nego što bude kasno, da su temelji za tako veliki projekat isuviše slabi, ili ćemo uskoro imati još jedan Šoštanj 6.

izvor: ekotim.net